

hláskan

Ročník III. 1992/3

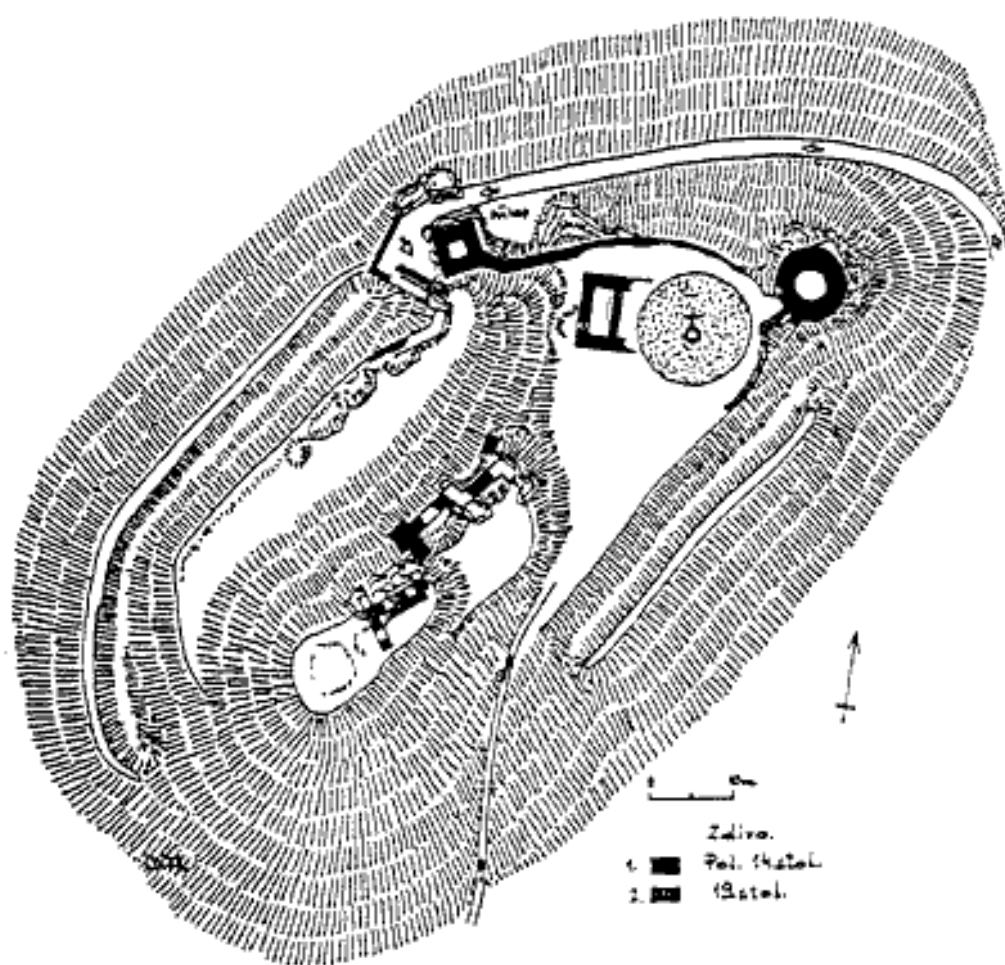
Hrad Petrohrad

Nedaleko Jesenice se rozkládá obec Petrohrad (okr. Louny) s pěkným a úpravným zámek, jehož nejstarší část vznikla už v polovině 16. století. Zámek byl později rozšířen o další, větší část, jak svědčí rozdílnost úpravy fasád. Předmětem našeho zájmu však bude starý středověký hrad, který se tyčil vysoko nad zámek. Hradiště má dnes jméno "Všech svatých".

Dříve než si budeme všimnout samotné zříceniny hradu, uveďme zde popis hradu, jak se v 16. století nacházel.

"Proti velké věži stávalo stavení, v němž byly zelená a královská světnice a komory. Ve velkém domě byly dvě síně nad sebou, hořejší se připomíná již v r. 1404, a kaple a při ní bašta, v níž byly světnice a komora. Nedaleko odtud byly nad sebou dvě obročnice, sklep, v němž byl samotný mlýn, a jiné síně, světnice a komory. Kromě vězení ve velké věži bylo ještě jedno vězení, jemuž se Žemlička říkalo. Také se mluví o věži kudy se k zámku jezdí. Pod hradem bývalo předhradí a poplužní dvůr, v němž bydleli myslivci a holomci, a byla tu také kréma a dvě chalupy. Předhradí a

dvůr bylo ohrazeno a mělo bránu a fortunu. Z tohoto popisu se dá usuzovat, že Petrohrad byl hradem pevným s množstvím obytných i reprezentativních místností. To, co se dnes zachovalo, je jen nepatrnou troskou budov, které zde kdysi stávaly. Celému hradišti dnes dominuje zdaleka viditelná

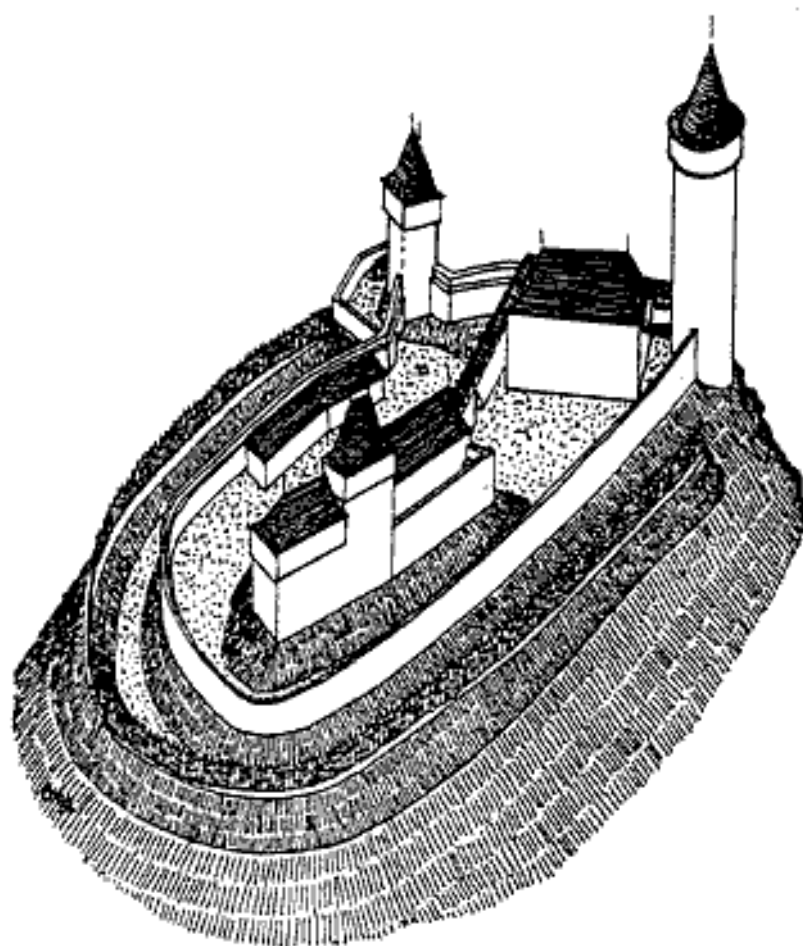

Terénní náčrt půdorysu hradu 17. 8. 1978 (krokovanou)

kruhová kaple vybudovaná v polovině 17. století rodem Černínů z Chudenic, kterému v té době patřilo petrohradské panství. V kapli jsou pozoruhodné nápisy na stěnách, které jsou dnes značně poškozené neukázněnými návštěvníky. Hned vedle kaple je spodek velké okrouhlé věže o průměru asi 10 m. Věž je založena hlouběji ve svahu na skále a byla hlavní obrannou stavbou hradu. Přimo pod věží stoupala k hradu původní cesta, což bylo neobyčejně výhodné pro její obranu. Z věže se dnes zachovala asi 6-8 m vysoká část, která je opatřena zděným zábradlím a slouží jako rozhledna. Od věže se rozbíhaly hradební zdi uzavírající v oválu celý hrad. Na severozápadní straně byla k hradbě přistavěna hranolová věž se zaoblenými rohy o stranách 5x5 m. stála asi 3 m nad úrovní přístupové cesty, která kolem ní procházela, sloužíc tak k ochraně obou hradních bran. První z nich se nacházela na severní straně přímo u paty věže a byla chráněna zvenčí příkopem, pro který byla před věží odlámana skála a odkopán svah až k hradební zdi spojující tuto věž s věží okrouhlou. Zde také z této zdi mohlo být vydatně bráněno nepříteli snažícímu se dostat k příkopu a tudíž i k první bráně hradu. Po projití této brány se přichozí musel v pravém úhlu otočit, aby mohl vstoupit do druhé brány,

která byla prolomena v hradební zdi opřené zde o dvě skaliska, jež vymezovala úzký, asi 1 m široký průchod, který byl určen jen pěším. Jak se sem jezdilo vozy dnes už těžko zjistíme, protože celá zřícenina a hlavně její komunikace byly pronikavě romanticky upraveny v 19. století. Na dolním hradě hned vedle kaple jsou základy a propadlé sklepy obdélného stavení, které končilo tuším až u okrouhlé věže a byla zde jak se v urbáři ze 16. století píše zelená a královská síň. Zříceniny této obytné budovy byly v r. 1651 srovnány se zemí, sklep až na malý zbytek před kaplí zasypan a zásyp zajištěn v úrovni sklepa tarasní zdi. Na této urované plošině byla založena vlastní stavba kaple.

Na nejvyšším místě hradu se tyčilo jeho vlastní jádro, kterému dnes dominuje romantická stavba se schodištěm na vyhlídku. Jde v podstatě o dvě v pravém úhlu se lomící zdi se dvěma okny s dovnitř rozevřenými špaletami hledícími k severu a s portálem v západní zdi. Celá stavba je od severu vzeprvena dvěma opěráky. Zajímavější je zdívo nacházející se na severní straně hned vedle vyhlídky. Zde jsou hluboko ve svahu mezi skalními bloky trosky původních hradních staveb. Zde stál hradní palác. vlivem skalnatého základu nepravidelného půdorysu, jehož západní roh byl vzeprven mohutným hranolovým pilířem, jak je dosud možno pozorovat. Celý tento právě popsaný celek staveb hradu byl zvenčí chráněn ze všech stran, krom strany severní, mohutným příkopem, který je dnes

Pokus o hmotovou rekonstrukci hradu. Pohled od jihu.

už z větší části zasypan a na jižní straně zavalen destrukcí zdiva z jádra hradu.

Hrad Petrohrad byl založen na nevelkém zboží po r. 1358 panem Petrem z Janovic a po něm také pojmenován. Po něm drželi hrad a panství v nedělu jeho synové Purkart, Jenec, Jetřich a Petr. V l. 1378-1415 byl pánem na hradě Jenec, za něho byl zde purkrabí Hrzek z Holetic. Jenec zemřel na podzim r. 1418 a po něm vládl zde jeho syn Jan, jenž se až do r. 1450 připomíná v rozličných zprávách. Jeho syn Jan, který byl poslední z této rodiny (zemřel v r. 1503) prodal Petrohrad r. 1483 Burjanovi z Gutštejna. Za nového pána zde byl purkrabí v r. 1487 Humprecht Loský z Rabštejna. Po Burjanově smrti a po krátké vládě syna Jindřicha dostal se Petrohrad v držení jeho bratra Jetřicha, v r. 1510 jej daroval král nejmladšímu z bratří Volfovi, který potvrdil svobody městečka Jesenice. Volf zemřel r. 1545, po něm zde vládl jeden ze synů Viktoryn, který však také brzy zemřel (r. 1554). Hrad a panství po něm zdědila dcera Anežka a jeho sestry, které ještě neměly majetku. Marjána (zemř. r. 1556), Maruše, Zikuna a Kateřina. Sestry, které byly poručnicemi malé Anežky, zanechaly pro ni statek Chyšá a část petrohradského panství, totiž Podbořany, Kryry (městečko s pustým hradem) a Lubenec s okolím, tedy asi polovinu všeho statku, a o druhou polovinu se v r. 1555 rozdělily. Každá z nich dostala čtvrtinu hradu a k tomu jisté vesnice. Zikuna se vdala v r. 1555 za pana Jaroslava

Libštejnského z Kolovrat, jenž takto tuto čtvrtinu vyženil a pánem všeho se stal až po manželčině smrti v r. 1593. V těchto dobách byl hrad opuštěn, již také pro svou vysokou polohu, obtížný přístup a také proto, že jeho budovy neposkytovaly žádané pohodlí. Jaroslav si vystavěl nové pohodlné sídlo pod hradem v místech nynějšího zámku. Se stavbou bylo začato v r. 1559, ale v r. 1560 ještě Jaroslav neměl stálého sídla a když byl v tom roce poháněn k zemskému soudu, byl nazýván "na

Petršpurce i pod Petršpurkem i v Chlumčanech". To jsou také poslední zprávy o starém hradě, který byl už v těch dobách úplně opuštěn a ponechán svému osudu. V r. 1651 zde byla panem Humprechtem Janem Černinem postavena kruhová kaple a v 19. století okolí zámku i s hradní zříceninou bylo romanticky upraveno, přičemž vznikla řada cest.

Libor Wettengl

Otázky soupisů panských sídel

V Hlásce 1992/2 se J. Ůlovec zamýšlel nad soupisy panských sídel a více méně odmítl dosavadní způsob jejich zpracovávání. Navrhl pojmout zpracování panských sídel formou širšího katalogu s množstvím nejrůznějších informací o jednotlivých lokalitách, z něž by pak vyšel seznam panských sídel, a volá po diskusi na dané téma. Důraz klade na teoretickou přípravu před vlastním zahájením prací na katalogu.

Nadnesené téma vyvolává některé otázky, které bych zde chtěl rozvinout (nikoli zodpovědět). Kardinální otázkou je, zda takový katalog vůbec zřizovat. Nevidím jiný důvod pro jeho zřízení než ten, že by usnadňoval práci badatelům, hodlajícím monograficky zpracovat určitou lokalitu, neboť by z katalogu mohli získat informace, které jsou o objektu jeho zájmu dosud známy. Snad by se pomocí tohoto katalogu dala vytvořit statistika o počtech určitých typů panských sídel, ovšem nešlo by o skutečná čísla, ale o počty objektů, známých k určitému datu. Tedy jakýsi seznam. O jeho užitečnosti však pochybuji. Měl-li by tedy katalog sloužit široké badatelské obci, naskytá se další otázka: kdo by měl takový katalog panských sídel zřídít a vést? Sám J. Ůlovec říká, že jde o týmovou práci více jedinců, ovšem s jedním centrem a výstupem pro všechny. Centrum by jen s velkými obtížemi mohlo být tvořeno dvěma - třemi jedinci, jak navrhuje J. Ůlovec, kteří by předávali informace od spolupracovníků v regionech zpracovávali a následně rozesílali zájemcům. Taková skupina "soukromých" badatelů, třeba i pod hlavičkou určitého spolku, nezaručuje kontinuální katalogizační práce obrovského rozsahu, jenž by katalog panských sídel při širokém pojetí určitě měl. Do sebelepších úmyslů jednotlivců vstupují nejrůznější osobní překážky (změna zaměstnání, či bydliště, nemoc, úmrtí a pod.), které by mohly přerušit práci na katalogu a znehodnotit tak úsilí regionálních informátorů. Je třeba si také uvědomit, že práce na katalogu vlastně nikdy neskončí (nová zjištění, změny stavu panských sídel a změny chápání pojmu panské sídlo) a zpracovatelé katalogu, ačkoliv bude jejich práce velice záslužná, budou vlastně poskytovat službu ostatním badatelům a sami budou tak trochu odstráni na vedlejší koleji - katalog totiž nebude nikdy vy publikován (bude velice rozsáhlý) a jeho zpracovatelé budou mít vlastně stejné možnosti jako ti, kteří pouze požádají o informace z katalogu. Centrum bude pro svou práci potřebovat nejen výpočetní a reprografickou techniku, ale také prostory pro svou činnost a finance na pro-

vozní výdaje. Domnívám se, že centrum by měl zřídít některý ze státních vědeckých ústavů, nejspíše Historický ústav ČSAV. Ústav by získal od Informátorů množství informací týkajících se našich dějin a zájemcům by za úhradu nákladů zasílal vyžádané informace o jednotlivých objektech. Jen tak lze snad zaručit, že katalog bude fungovat ne jen několik let či desetiletí, ale řádově delší časový úsek.

J. Ůlovec se ve svém příspěvku okrajově dotkl problému, co by vlastně mělo být zahrnuto do takového katalogu. A zde vyvstává další otázka: co je to panské sídlo? Tradičně chápáno, jde o sídlo (tedy obydlí) feudála. Tedy panovníků, šlechty, církevních hodnostářů. Feudály však byli i církevní instituce, města a měšťané. Zřejmě nejméně bude problémů se sídly šlechty, s hrady a tvrzemi. Přesto zůstávají i v této kategorii otázky - je měšťanský dům, obývaný šlechticem, panským sídlem? Je panským sídlem letohrádek či lovecký zámek, když majitel bydlí jinde? Je seelská usedlost, obývaná šlechticem, panským sídlem?

Většina královských hradů sloužila vlastně jako vojenské pevnosti a nebyla panovníkovým sídlem. Podobné biskupské a arcibiskupské hrady a tvrze sloužily hlavně ke správě a ochraně majetku a ne jako sídla církevních hodnostářů. Jak budeme posuzovat opevněné dvory s tvrzemi patřící klášterům popřípadě měšťanům? Jak je vidět, termín panské sídlo nevystihuje zcela přesně objekty našeho zájmu, neboť do něj patří i obranné stavby.

Další nesnáze přinese časové vymezení. Obrannými stavbami jsou totiž i pravěká a slovanská hradiště a u raně středověkých objektů je rozdíl mezi hradištěm a hradem ne vždy zcela zřejmý. Máme považovat pozdní hradiště v době rozpadu hradske soustavy za sídla feudálů, vzniklých z panovníkových úředníků? Obrannými stavbami jsou také polní opevnění, šance z třicetileté války, pevnosti Terezín a Josefův, ale také soustava betonových bunkrů z 30. let 20. století.

Ža sídla šlechty bychom mohli považovat objekty, obývané příslušníky šlechty do jejího zrušení při vzniku naší republiky. Ovšem termín "panské sídlo" evokuje myšlenku, že by mohlo jít i o vily a zámky vzniklé ještě později a sloužící za obydlí různých správců, úředníků nebo továrníků (ty ovšem vznikaly také již v 19. století). Z hlediska předpokládané dlouhé doby existence katalogu je evidentní, že by do něj snad měly být zanesena i sídla horních deseti tisíc, která teprve vzniknou.

Až si tedy ujasníme, co bude objektem našeho zájmu a tedy evidováno katalogem, bude bezpodmínečně nutné, jak již naznačil J. Úlovec, vytvořit přesnou terminologii (českou a k ní ekvivalentní německou a latinskou). Bude to nesnadný úkol. Už jen termíny hrad-hrádek-tvrz činí potíže. Naši předkové nazývali Křivoklátský Hrádek, my bychom to neúčinně, neboť si pod pojmem "hrádek" představujeme menší hrad (ale i větší tvrzi). I kdybychom zavádějící termín "hrádek" zcela vyloučili, není vždy rozdíl mezi tvrzi a hradem jasný. Například Čachrov je v pramenech nazýván tvrzi, ale i hradem.

Bude nutné zaujmout stanovisko k případům, kdy je existence sídla v určité lokalitě prokazována pouze existencí predikátu, jak se to často děje v "Nových" hradech nakladatelství Svoboda. Také jednotný způsob lokalizace objektů našeho zájmu bude nezbytný (nejlépe snad slovním popisem a souřadnicemi na základní mapě). Obecně vzato, katalog panských sídel vyvolává množství otázek, které zatím z velké části zůstávají nezodpovězeny. Doufám, že se do diskuse na stránkách Hlásky zapojí také někdo z profesionálů.

P. Rožmberský

Zamyšlení nad soupisy panských sídel II.

Použil jsem záměrně název článku z Hlásky č. 2/92 od PhDr. J. Úlovce, neboť chci reagovat jako ten, kdo je v něm jmenován.

Podívám se na věc také šifeji. Pokud máte v rukách zmíněný článek, autor v něm hledá potřeby současné "hradologie". Jenže podmínky pro jejich plnění má hrstka těch, kteří mají potřebné vzdělání. Nemluvě o těch, kteří se oborem zabývají profesionálně. Ale copak se třeba kopaná hraje jen v první lize? My, kteří hradologii bereme jako koníčka, jako svým způsobem sport, jsme z toho dění odsunutí na vedlejší kolej? Budiž, neměli jsme všichni to štěstí a ani třeba nadání dobrat se správného vzdělání. Těžko můžeme bádát ve středověkých listinách mnohdy latinských a je nám zapovězena archeologie.

Hradům se věnuji bezmála třicet let. Za tuto dobu jsem si vytvořil vlastní "archív". Musel jsem si ho uspořádat do přehledné evidence, kterou je dnes tzv. obálkový systém. Každá lokalita, pokud o ní vím, má svou obálku, ve které jsou uloženy plány, fotografie, pohlednice atd. a na samotné obálce pak samozřejmě jméno, okres, popis lokality (Z, ZH, ZZK, T apod.) a odkazy na literaturu, kterou vlastním, popř. i jinou. Jak je patrné, je toho několik metrů. Přes tzv. okresní karty jsem se dostal ke zpracování počítačem. Zpočátku jsem zapisoval jméno, popisovou zkratku, okres a postupem času i popis, ve kterém jsem upřednostňoval lokalizaci. Od počátku jsem měl na seznam tyto požadavky:

1. stručnost (řádka 65 znaků = jeden objekt). Objektů mám dnes v záznamu 10000!

2. možnost třídění danou vlastnostmi dBase

Tak vznikl po měsících práce seznam. Ukázal jsem ho několika známým odborníkům, kteří byli tak laskaví a navázali se mnou spolupráci (PhDr. F. Musil, PhDr. L. Kurka) a seznam mi doplnili. Jejich doplňky jsou v textu označeny zkratkou (M), (K). Dále spolupracovali někdejší v užších regionech a i nepřímo samotný PhDr. J. Úlovec.

K čemu takový seznam může sloužit? Stalo se mi několikrát, že jsem navštívil některou oblast a později jsem zjistil, že jsem něco vynechal. Určité se vám to stalo také. Máte-li seznam celý, či alespoň výpis daného okresu, je toto nebezpečí zažehnáno. Dále může vést k rychlé orientaci při práci o stavu lokality a ostatních zapsaných údajích.

Má-li někdo alespoň základní znalosti dBase, ví že je možné podložit dané heslo vlastním textem či dokonce obrázkem. To se mu pak zobrazí a vypíše při výpisu samotné lokality. Tak tento seznam může sloužit jako podklad pro vědecky vedenou dokumentaci, kterou PhDr. J. Úlovec doporučuje, i když jsem sám časopis Sudety 1942/42 nikdy nečetl a ani o jeho existenci nevím.

Jsem si vědom, že i tak má seznam v současné době některé nedostatky:

1. nemá popis (lokalizaci) u všech sídel, neboť nemám přesnější informace

2. popis je tak stručný, že nepostačuje k dohledání místa. Beru to tak, že "dohledávání" dává akci trochu romantický nádech, který byl s hrady a je dosud veřejnosti spojován. Ovšem jedu-li někam, předem si popisy upřesním z dalších materiálů, je-li to potřeba.

3. není úplný, což nebude asi nikdy a to proto, že se objevují sídla nová a někdy je zavádějící lokalitu vůbec za sídlo považovat, jak i sám PhDr. J. Úlovec v článku uvádí.

Co na závěr? Je nutné hledat v kritizované práci to, co tam je a ne to, co by tam podle potřeby jiných mělo být. V KASu se již před lety hovořilo o vytvoření přehledu panských sídel, dokonce u samotného PhDr. J. Úlovce, ale není mojí vinou, že k tomu nedošlo. Já na své práci pokračuji a stále hledám spolupracovníky, kteří mohou na seznamu pomoci, byť třeba jen v regionu jejich zájmu. Neuzavírám si seznam pro sebe, ale otevírám jej pro každého, kdo má zájem. Nikdo přece nemůže znát všechno.

Petr Randus

Ještě k problému soupisů

V Hlásce se v poslední době odehrála debata na téma potřebnosti či nepotřebnosti soupisů, o jejich případné podobě atd. Problematika byla probrána ze všech možných stran, jedna záležitost zůstala však zcela stranou. Je jí to, čím se odlišují naše možnosti oproti předějším generacím badatelů, a

to je možnost využívat při práci počítače. Je dokladem, jak málo do naší společnosti zatím vstoupily počítače, že si zatím jejich význam pro jakékoliv bádání uvědomuje jen nepatrné množství odborníků. A to lze ještě říci, že většina těch, kteří toto pochopení proklamují, vzhlíží k počítačům jako ke

zlatému teletu bez dostatečné znalosti problematiky a tedy i reálné možnosti využít reálné počítačů ve svém oboru. Je to samozřejmě též důsledek ekonomické slabosti naší země a humanitních oborů v ní zvláště. Nechej zde však rozebírat, proč se počítače nepoužívají resp. proč jsou používány nevhodně, ale jak zásadně počítače mohou změnit problematiku soupisu hradů.

Soupis jako holý seznam jmen je zcela nesmyslná záležitost. K tomu, aby soupis měl nějaký smysl, musí samozřejmě obsahovat velké množství informací k předmětům svého zájmu. Tím ovšem přetává být soupis soupisem, ale stává se podle dnes moderní terminologie databází. Pro práci s databází dnes existuje řada programů a v problematice dochází velmi rychle k unifikaci. Nelze samozřejmě na tomto místě se touto problematikou jakkoliv zabývat, ale několik zcela elementárních skutečností je nutno znát. Především je nutné vědět něco o způsobu záznamu v databázích. Používají se čtyři základní typy položek dat: numerické - číslo je ukládáno do paměti ve formě vnitřního kódu počítače, znakové - záznam pevné délky je složen ze znaků obsažených v nějaké předem dané sadě (např. česká abeceda), logické - záznam obsahuje nejmenší informační jednotku (bit) a používá se pro zaznamenávání údajů, na které je možno odpovědět ano-ne, paměťové (memo) do kterých lze ukládat větší množství informace při proměnné délce záznamu, která odpovídá nutné délce, ale za cenu omezených možností manipulace s takovou položkou. Občas se užívají i další typy, ale ty jsou vždy jen variantou čtyř základních typů. Pro vytvoření databáze je pak nutné vytvořit strukturu záznamu, tj. sdělit databázovému souboru jaké položky budou v záznamu obsaženy. Odpovídá to návrhu kartotéčního listku. Jednotlivé záznamy odpovídají potom vyplněným kartotéčním listkům. Databáze se také v podstatě obsahuje informace nijak neodlišuje od kartotéky. Také její naplňování se od vypisování kartotéčních listků příliš neliší. Na zásadní rozdíl narazíme již v okamžiku, kdy se porovná možnosti existence několika sad kartotéky resp. databáze. Kartotéka je vždy do jisté míry unikátní dílo, pokud ji chceme udržovat ve více exemplářích je to vždy velice náročné a nákladné.

Při vydání tiskem opět znemožníme její průběžné doplňování. To u databází zcela odpadá. Zhotovení kopie databázového souboru je i pro rozsáhlé databáze otázkou minut. U komerčně provozovaných databázových souborů je provádění výměny starších verzí souborů za nové (v angl. terminologii tzv. update) součástí běžných služeb. Obdobné je to v případě, kdy zjistíme, že jsme při koncipování záznamu opomeli nějaký podstatný údaj, lze záznam kdykoli patřičně rozšířit a údaj ve všech záznamech databázového souboru postupně doplnit. Hlavní rozdíl ale spočívá teprve v možnostech přístupu k databázovému souboru. Databázový program nám umožňuje nesmírně pestrou škálu různých operací jako je vyhledávání záznamů, které obsahují zadanou položku, třídění podle jedné nebo několika položek, různé výpočty s čísly v numerických údajích. Lze konstatovat, že pokud stejnou práci provedeme ručně v kartotéce a nebo pomocí databázového programu v počítači, dospějeme k vyjádření rozdílu v potřebném čase číslem s pěti či šesti nulami. To staví do zcela jiného světla různá porovnání, která dříve každý badatel zavrhl pro jejich časovou neproveditelnost, dnes jsou všechna taková srovnání proveditelná, schází jenom věrohodné soubory údajů. Databáze dnes představuje mohutný a zatím zcela nepochopený nástroj bádání

Tím se dostáváme k jádru věci: kdo a jak takový databázový soubor sestaví. Především je nutno opustit představu, že je toto možno provést zcela na nekomerční bázi. Spotřeba strojového času a získání řady údajů představuje jistou sumu peněz, daleko větší objem však představuje lidská práce na pořízení dat. Nejedná se při tom o činnost, kterou mnoho z nás provozuje jako svoji zábavu, ale velice ubíjející, jednotvárnou práci, která je ale značně náročná na pozornost. Jediné průchodné řešení spočívá v tom, že skupina, která se rozhodne soubor vytvořit, jej také bude komerčně provozovat, tak jako je to běžné v celém světě. Přes to se nedá předpokládat, že by toto mohlo být nějakým zdrojem reálného příjmu. Spíše by takovýto prodej navrátil alespoň část nákladů vložených do této akce.

J. Miller

Bitva u Třebele roku 1647

Téměř v závěru třicetileté války, 17. července 1647, dobyl švédský generál Wrangel Cheb. Císařská armáda spěchající obleženému Chebu na pomoc se stáhla k Plzni. 12. srpna vytáhli Švédové z Chebu a JZ od Plané si zřídili polní ležení. Obsadili také blízký hrad Třebel (okr. Tachov). Proti Švédům vyrazili přes Stříbro císařští generálové Holzapfel, Montecuculi a Jan de Vert, kteří přitáhli k Třebeli v neděli 18. srpna. V blízkosti si též zřídili polní ležení a hned začali dobývat hrad, což se jim již 19. srpna podařilo. Švédové nemohli přijít své posádce na Třebel na pomoc, neboť mezi hradem a jejich ležením se táhlo hluboké údolí Kosového potoka. Mezi císařskými a Švédy se pak rozpoutaly šarvátky, které vyvrcholily 21. srpna citelnou porážkou Švédů. Přestřelky a šarvátky trvaly až do 5. září,

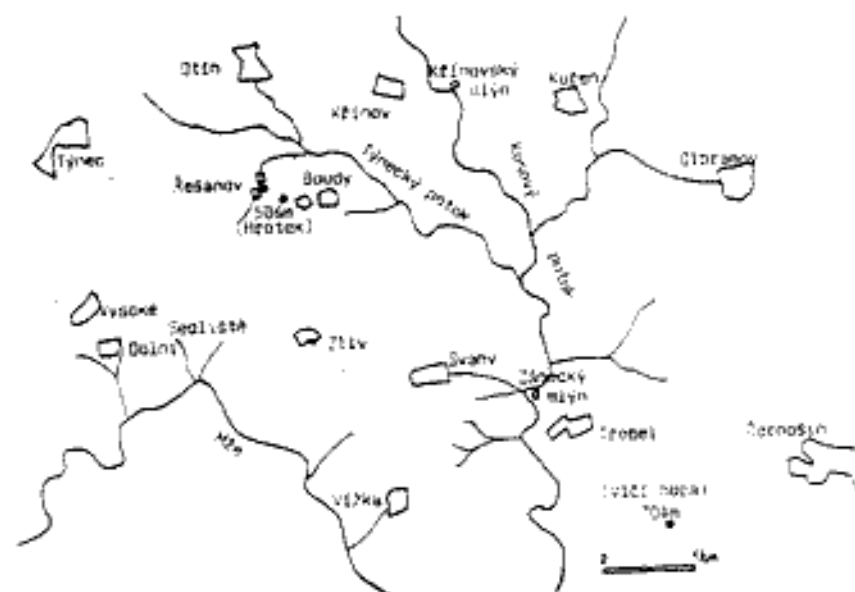
kdy se císařští rozhodli své polní ležení opustit. Také Wrangel odtáhl za nimi k Teplé.

Tak a ještě podrobněji líčí průběh bitvy u Třebele A. Sedláček ve svých Hradech (XIII, 1905, 133), aniž by uváděl prameny, z nichž čerpal. Jedním z jeho pramenů mohly snad být i dvě rytiny z šesté části díla "Theatri Evropaer" od J. G. Schledera, vydaného roku 1652 ve Frankfurtu. Za autora rytin je všeobecně považován známý rytec M. Merian, autorem předloh byl nejspíše některý důstojník - přímý účastník bitvy u Třebele. Naposledy věnovali pozornost rytinám Z. Procházka a J. Úlovec (Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov - 3, vydalo Okresní muzeum v Tachově 1991), a to především jako jedinečným pramenům zachycujícím podobu hradu Třebele. Třebel byl totiž na příkaz panovníka roku 1648 rozbořen.

A. Österreichische Grenze
 B. Prussische Grenze
 C. Prussische Festung
 D. Österreichische Festung
 E. Prussische Bastion
 F. Österreichische Bastion
 G. Prussische Redoute
 H. Österreichische Redoute
 I. Prussische Linie
 J. Österreichische Linie
 K. Prussische Wall
 L. Österreichische Wall
 M. Prussische Gräben
 N. Österreichische Gräben
 O. Prussische Kanäle
 P. Österreichische Kanäle
 Q. Prussische Wege
 R. Österreichische Wege
 S. Prussische Dörfer
 T. Österreichische Dörfer
 U. Prussische Klöster
 V. Österreichische Klöster
 W. Prussische Burgen
 X. Österreichische Burgen
 Y. Prussische Schlösser
 Z. Österreichische Schlösser

První rytina zachycuje podle svého nadpisu císařské a švédské polní ležení u Třebel ke dni 9. srpna 1647, druhá průběh šarvátky mezi císařskými a Švédy u Třebel dne 12. srpna 1647. Jen na okraj poznamenávám, že data uvedená na rytinách nesouhlasí s časovým průběhem bitvy, jak jej podává A. Sedláček (viz výše). Dále bych chtěl věnovat pozornost polním opevněním, kterých zvláště první rytina zachycuje značné množství. Nejprve je však nutné se v rytině orientovat. Srovnáme-li první rytinu s mapou, je evidentní, že vodní tok protínající rytinu je Kosovým potokem (ve skutečnosti teče ve znázorněném úseku od severu k jihu) a jeho přítokem Týnecký potok. Pravoběžným přítokem Týneckého potoka je bezejmenný potůček tekoucí přes Řešanov. Pevným orientačním bodem je hrad Třebel na návrší nad levým břehem Kosového po-

Orientační mapa území zachyceného rytinou

toka. I ostatní lokality zaznamenané rytinou, jsou podle směrů a vzdáleností poměrně dobře určitelné. Východně od Třebel, ve výběžku císařského ležení, je zakreslen Černošín. Severně od Třebel vidíme Zámecký mlýn, od něhož jde cesta přes potok do vsi Svahů. Výše proti proudu Kosového potoka je zachycen ještě jeden mlýn. Půjde o Křínovský mlýn, který určuje blízkou ves. Vedle Křínova je blízký Otín. Ve švédském ležení je znázorněn Týnec a jižně od něj, na dolním okraji rytiny, Vysoké Sedliště. Kreslíř předlohy pro rytinu vynechal v horní části vyobrazení vsi Olbramov a Kořen a v dolní části Zlív a Vížku. Víska Boudy a asi ani Řešanov tehdy ještě neexistovaly. Černošín, před třicetiletou válkou městečko, je zachycen jako pouhá ves, dokonce bez kostela. Byl totiž poničen požáry (srovnej Pelant 1984, 70). V Otíně je před kostelem zřejmě nakreslena budova otínské tvrze, kostelem ve Vysokém Sedlišti je asi vysoké stavení bez věže. Kostel s věží je však namalován v Týnci, i když zde nikdy nebyl. Tvůrce předlohy snad zničený Týnec (Procházka-Úlovec 1991, 244 připomínají, že roku 1648 byl Týnec označen jako "total ruinirt") kresebně zrekonstruoval a nejvýraznější

zbytek stavby (možná týneckou tvrz) pojal jako kostel.

Rytinou zachycená opevnění lze za pomoci vysvětlivek identifikovat. V pravé části vyobrazení můžeme sledovat linii opevnění polního ležení císařských. Je tvořena čtverhrannými uzavřenými bastiony, ve výběžku opevnění k Černošínu reduty. Celá linie je propojena kurtinami. Západní hranici tábora císařských tvoří kaňon Kosového potoka, jistěný dvěma samostatně stojícími čtverhrannými redutami. Na výšinách nad potokem byly rozestaveny císařské baterie chráněné barbetami. Hlavní stan císařských se nalézal asi uprostřed polního ležení. Císařští se zachytili i na pravoběžných výšinách Kosového potoka a to čtverhrannou uzavřenou redutou proti hradu Třebel a hlavně velkou mnohotvarou šancí (téměř uprostřed rytiny, SV od Svahů), doplněnou malou čtverhrannou redutou, šancí půdorysu čtyřcípé hvězdy a liniemi opevnění.

V levé části vyobrazení je zobrazeno opevnění švédského polního ležení, vybíhající z rámce rytiny. Je tvořeno bastiony spojenými kurtinami a u Vysokého Sedliště ukončeno velkou šancí na půdorysu pěticípé hvězdy. Největší bastion věže švédského ležení, v němž bylo umístěno několik kartounů, byl zároveň hlavním stanem generála Wrangela (generál Steinbock byl ubytován v Týnci a generál Reichs ve Vysokém Sedlišti). Mezi Kosovým potokem a vlastním švédským ležením vidíme jakousi linii navzájem nepropojených švédských redut. Jen jedna z nich, ležící severně od Svahů, má tvar čtyřcípé hvězdy; ostatní jsou čtverhranné. Nejjihnější se nachází nedaleko na JJZ od Svahů, dále k severu je situována již zmíněná čtyřcípá reduta, severně od ní jsou dvě reduty v místech pozdější vsi Boudy. Linie švédských redut pokračuje i za Týneckým potokem opevněním jižně od Křínova a končí redutou SV od Křínova. Z linie poněkud vybočuje sedmá švédská předsunutá reduta, umístěná trochu na jih od spojnice Křínov - Otín.

Druhá rytina zachycuje akci císařských, při níž se zmocnili některých švédských redut (rytinu reprodukuje např. Procházka - Úlovec 1991, 235). Jde o pohled od západu k východu, v levém dolním rohu je zachycena část švédského ležení s hlavním stanem generála Wrangela, v horním pravém rohu hrad Třebel, císařské ležení v pozadí je vyvedeno jen v náznacích. Z opevnění císařských na výšinách nad levým břehem Kosového potoka je znázorněna jen reduta nedaleko Třebel a dělové barbety. Mezi švédským ležením a zmíněným potokem se odehrává šarvátka. Opevnění císařských SV od Svahů, na první rytině značné mnohotvarné, je zde tvořeno čtyřcípou šancí spojenou linií opevnění s dělostřeleckou baterií. Císařští dobývali redutu jižně u Bud, SZ od Svahů a jižně od Svahů;

posledně uvedenou se jim podařilo zapálit. Redutu severně u Bud Švédové raději sami zničili.

Některá z popsaných opevnění se podařilo lokalizovat v terénu. Asi 500 m SSZ od Křínova na okraji ostré terénní hrany existuje obdélné vairové opevnění o rozměrech 20x25 m, dříve považované za křínovskou tvrz, pocházející však až ze třicetileté války či z válečných dob okolo roku 1741 (Procházka - Úlovec 1988, 64, půdorys s. 65). Po srovnání těchto údajů s první rytinou lze téměř stoprocentně mít za to, že jde o nejsevernější ze švédských předsunutých redut z roku 1647, SSV od Křínova. Z. Procházka a J. Úlovec tamtéž připomínají zminku o kopci "Schanz" SZ od Svahů - téměř na jisto jde o polohu čtyřcípé švédské šance, dobývané císařskými v šarvátce 12. srpna 1647. Redutu, která byla při šarvátce vypálena, lze ztotožnit s opevněním tvořeným valem a mělkým příkopem o rozměrech cca 30x30 m, lokalizovaným roku 1985 J. Milerem půl kilometru jižně od Svahů (Procházka - Úlovec 1990, 159; půdorys 1988, 65). Je to nejj jižnější objekt v linii švédských předsunutých opevnění. Z. Procházka a J. Úlovec (1991, 241) připomínají bez bližších údajů redutu u Otina - tou by podle první rytiny byla švédská reduta umístěná jižně od spojnice Otín - Křínov. Dále byl zjištěn západně od vsi Boudy na nejj jižnějším konci hřebene Hrotku kruhový prostor obklopený valem profíznutým zátezy pro děla, pocházející z bitvy u

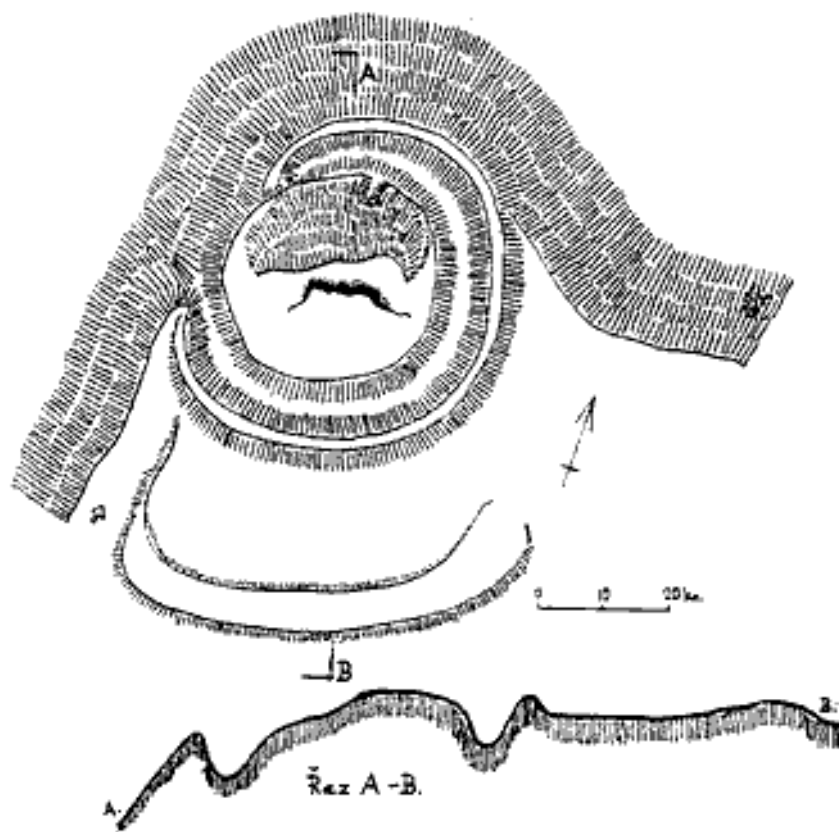
Třebele (Procházka - Úlovec 1988, 17) *Zdá se, že po rozboru rytin můžeme říci, že jde o Wrangleův hlavní stan s kartouny.*

Jinde Z. Procházka - J. Úlovec (1991, 241, 287-8, 289-90) připouštějí, že by opevnění "Zámeček" u silnice kilometr JV od Černošína a opevnění "Zámeček" kilometr JJV od vsi Vižky mohla pocházet z bitvy u Třebele, ale nedocházejí k jednoznačnému závěru. Domnívám se, že jde o objekty vzniklé roku 1647 rytiny nepodporují, neboť tato poněkud vzdálenější opevnění nezachycují. Na str. 241 autoři říkají, že nad údolím Kosového potoka dosud existují další zemní útvary, jejichž původní funkce není dosud jasná. Je možné pouze dodat, že se zřejmě jedná o zbytky vlastních opevnění polních ležení armád z léta 1647, o zbytky dosud přesně nelokalizovaných redut a šancí a o zbytky dělových krytů - barbet. Domnívám se, že jsem dostatečně prokázal značnou přesnost kresebné předlohy zvláště první rytiny, podle které se v budoucnu jistě podaří lokalizovat další konkrétní opevnění.

Literatura: A. Sedláček 1905: Hrad, zámky a tvrze Království českého XIII, Praha; J. Pelant 1984: Města a městečka Západočeského kraje, Píseň; Z. Procházka - J. Úlovec 1988-1991: Hrad, zámky a tvrze okresu Tachov 1-3, Tachov.

P. Rožmberský

Hrádek u Čimic

Terénní náčrt ze dne 26. 12. 1979 (krokováno).

Nedaleko Žichovic u Rábí je ves Čimice (okr. Klatovy). Asi 850 metrů jihovýchodním směrem od kapličky ve vsi vyběhá z vyšší planiny se zalesněnými svahy strmý ostroh. Na konci ostrohu jsou patrné příkopy a valy po hrádku, který tu kdysi stával. Místní občané jej nazývají Lomec. Hrádek zhruba kruhového půdorysu je obklopen kromě západní strany příkopem a zvenčí sypaným valem. Zajímavé na této fortifikaci je, že i severní strana hrádku nad strmou stráni spadající do bažinatých luk u potoka je opevněna příkopem a valem stejně hlubokým jako na zbytku obvodu. Na severním okraji tvrzíště jsem v roce 1979 zjistil amatérské narušení výkopem, ve kterém jsem našel dva hrubé pískovcové kvádry o stranách 50x50x30 cm.

Plocha hrádku se svažuje mírně k severu a asi uprostřed vystupuje na povrch skalnaté podloží v terénním zlomu. Hrádku bylo patrně na jihu předloženo úzké předhradí kryjící nejslabší stranu opevnění. Přístupová cesta pravděpodobně vstupovala do předhradí od západu. Hrádek není zachycen ani v díle Augusta Sedláčka.

Libor Wettengl

Bývalý vodní hrad v České Lípě

Mezi doposud nedocenené památky severních Čech rozhodně patří bývalý vodní hrad v České Lípě. Pozornost historiků mu zatím věnována spíše nebyla, ačkoli v době ještě nedávne patřil mezi dobře zachované stavby. Do jeho současného stavu se však nesmazatelně zapsalo posledních čtyřicet let. Bývalý městský národní výbor nejenže se o památku nestaral, ale roku 1957 nechal strhnout celý hradiční palác. Zůstaly z něho jen sklepy a části přízemního zdiva s klenbami, ty ovšem za následující "péče" rovněž zmizely, takže dnes zůstaly z bývalé obytné stavby dochovány pouze tři mohutné nárožní pilíře a zbytky několika přiček s výběhy kleneb. Sklepní prostory byly většinou zahrnuty zříceným zdivem a ty jejich části, které zřejmě omylem zůstaly volné, slouží dnes po proražení sklepních kleneb jako skládka odpadků. Do nádvoří hradu se nastěhovaly garáže. Přistaveny k vnitřnímu líci obvodové hrady zanechávají v ní velice dobře viditelné stopy. Nejlépe zachovanou částí hradu tak zůstala bývalá východní věžovitá

brána, sloužící dnes jako modlitebna. Její přízemí však rovněž nevypadá právě nejlépe...

Zdálalo by se, že se změnami na MěNV po roce 1989 se změnil také osud hradu. Prozatím je však vše neustále stejné. Nejenže se stav hradičních zřícenin nezměnil k lepšímu, brzy bude opak zřejmě pravdou. Městský úřad začal provádět asanační budov, které k lokalitě bývalého hradu přiléhají. To vše by bylo v pořádku, kdyby však současně s ní nezačaly mizet rovněž zříceniny. Zřejmě při těchto pracích vzala za své rovněž další část hradební zdi v délce několika metrů, stojící ještě nedávno v jihozápadní části hradu, nedaleko od bývalého paláce. Dnes po ní zůstalo jen roztroušené kamení.

Českolipský městský úřad má samozřejmě zejména v současné době mnoho práce jiné a důležitější. Neměl by však zapomínat na ochranu jedné z nejstarších památek města, aby se nakonec nestalo, že půjde ve šlépějích svého předchůdce...

J.Úlouec

Už jste četli ...?

J. Macek: Hrad a zámek (Studie historicko-semantická). Český časopis historický XC, 1/1992, s. 1-16. Vydává Historický ústav ČSAV v nakl. Academia, objednávky přijímá PNS. M.H.

J. Muk - P. Zahradník: Zámek v Proseči u Pošné. Vlastivědný sborník Pelhřimovska 3/1992, s. 22-35 (2 fotografie, plánek). Možno objednat na adrese Okresní muzeum v Pelhřimově, Masarykova nám. 12, 393 01 Pelhřimov. Cena 15 Kčs. (Na téže adrese lze objednat i č. 1 a 2 téhož sborníku, které obsahují historické články z regionu). J.H.

Nabídka publikací Společnosti přátel starožitnosti:

Tomáš Velimský: Město na louce - archeologický výzkum na Mariánské louce v Děčíně 1984-89, Děčín 1991 (28 Kčs);

Hana Slavičková: Zámek Děčín, Děčín 1991 (12 Kčs);

Jan Frolík: Archeologické nálezy Chrudim, Chrudim 1981 (15 Kčs);

Jan Frolík: Archeologické nálezy Chrudimsko (1.-3.), Chrudim 1980, 1985, 1988 (45 Kčs);

Jiří Charvát, Pavel Kobetický: Josef Ressel a Chrudim, Chrudim 1986 (15 Kčs);

Tomáš Durdík: Středověké zbraně - sbírky okr. muzea v Chrudimí, Chrudim 1983 (15 Kčs);

katalog Brněnské perníkářny, Brno 1989 (15 Kčs);

katalog Aka - užité umění 30. a 40. let v Brně, Brno 1990 (10 Kčs);

Acta regionalia - Roubíkův sborník vlastivědných prací, Praha 1965 (40 Kčs);

Zprávy SPS (1972, 1975, 1976, 1978) - s historií společnosti (po 5 Kčs); Castellologica bohémica 2, Praha 1991 (130 Kčs);

Památky středních Čech 1-5, Praha 1991, 1985, 1987, 1988, 1989, 1990 (po 25 Kčs, všechny dohromady 100 Kčs);

Muzejní a vlastivědná práce - Časopis Společnosti přátel starožitnosti - roční předplatné (40 Kčs);

časopis Památky a příroda 1987/5,6,7,8,10, 1988/2,3,4,5,6,8,10, 1989/1,3,7,8,9,10 (po 7 Kčs), 1990/2,3,4,5,7,8,9,10 (po 10 Kčs);

pamětní medaile - První písemná zmínka o Brně - 1091 Kosmova kronika - Zderadova smrt (125 Kčs).

Publikace je možno objednat na adrese: Dantela Houšková, Jičínská 5, 130 00 Praha 3.

Z hradů, zámků a tvrzí

Konečně skončila devastace hradu Luleč (okr. Vyškov). Již asi v r. 1975 zde byla buldozerem zlikvidována část východního valu a rekreanti z okolí začali užívat hradiční příkop jako skládku odpadků. MNV a ONV zde sice instalovaly tabulku "Skládka přísně zakázána", avšak bez účinku. Nynější Obecní úřad Luleč proto přikročil k obnově odstraněné části valu. Budoucí archeologové zde naleznou nejen předměty ze 14. věku, ale zachytí též artefakty z poslední čtvrtiny 20. století. K.N.

Na zámek Březinu (okr. Pelhřimov) se vrátil majitel, ing. Jiří Homolka, oprávněný dědic tohoto objektu. Před pěti lety byly v zámku zničeny historické malované stropy. Poškozený objekt chce nový majitel přestavět na luxusní hotel.

Poblíž budovy zámku byl ve sklepení objeven vstup do podzemní chodby, dosud známé jen z pověstí. Čtyřem místním nadšencům se podařilo uvolnit dva metry ručně vytesaného tunelu ve

skále. Chodba je skoro až ke stropu naplněna bahnem. J.H.

V Pacově (okr. Pelhřimov) probíhá již několik let nákladná rekonstrukce zámeckého kostela sv. Václava. Vlastní pacovský zámek hodlá jeho současný vlastník - federální ministerstvo obrany - prodat. J.H.

7. července loňského roku vyhořel zámek v Proseči u Pošné (okr. Pelhřimov), kde byl umístěn domov důchodců. Zcela zničena byla střecha a horní patro, z objektu zbyly vlastně jen obvodové zdi. Agrostav Pelhřimov a pelhřimovská soukromá stavební firma PSJ zahájily vzápětí opravu a modernizaci zámku, do nějž se mají důchodci opět vrátit. Pro potřebu oprav byl zpracován stavebně historický průzkum objektu, jehož výsledky spolu s historií vypublikovali J. Muk a P. Zahradník.

Během rekonstrukce zde dělníci našli v kuchyni jako podbití další dřevěný strop, který sem byl přenesen z jiné zámecké místnosti. Prkna pocházejí asi ze 16. století a jsou malována renesančními ornamenty. Restaurovat by ho měl akademický malíř Živný z Prahy a potom by měl být instalován buď v zámku nebo v jiném objektu.

J.H.

11. dubna 1992 byla v Galérii žirovnického zámku (okr. Pelhřimov) instalována stálá výstava obrazů malíře a výtvarníka Jana Havlíka. Tento věnoval ze své sbírky do této expozice 35 obrazů.

J.H.

Dne 17. května 1992 bylo při návštěvě dosud v literatuře neznámého tvrziště v Dvořišti (okr. Pelhřimov) zpozorováno částečné narušení lokality. Příkop kolem oválného tvrziště bývalé vodní tvrze je zahrnován odpadky a zeminou a je zarovňován

buidozerem na úroveň okolního terénu. Na tuto skutečnost byl upozorněn vedoucí referátu kultury odboru kultury v Pelhřimově. J.H.

V Chlumku u Dasnic (okr. Sokolov) je na prodej zámček za 55 000 Kčs. M.D.

Z rozpočtu České republiky na rok 1992 je 60 miliónů Kčs určeno na nejnnutnější opravy kulturních památek.

Pan Wiliam Lobkovic přebírá hrad ve Vysokém Chlumci (okr. Příbram) a ostatní majetek včetně známého pivovaru.

Dne 10. 5. 92 při návštěvě hradu Valdeka byl zjištěn amatérský výkop v příkopu před čelní čelní zdí v rozsahu cca 1,5 m³. Na místě bylo nalezeno větší množství odložených střepeň, z nichž pachatel vybral jen zajímavější kusy. Mezi pozůstatky byly zlomky nejméně dvou komorových kachlí i s malými zbytky reliéfní výzdoby (zdobnější kusy však byly asi odneseny), dále 15 ks úlomků okruží, zbytky den z nádob, pozůstatek rendlíku a kabánku. Materiál byl zajištěn. Hrad je v současné době zbaven veškerého stromového porostu. M.N.

24. 5. 1992 jsem opět po dvou letech navštívil Frumštejn (okr. Píseň-sever), místo, které členové KASu dlouho "zusušlečovali" k dnešnímu velmi příjemnému vzhledu, dokonale zaměřili a zdokumentovali, včetně monografické studie v CB I.

Hradní areál začíná opět ale zarůstat vytrvalými křovinami. Bude nutno provést nové dočištění.

Nepříjemným zjištěním byl objev narušení ve svahu vnitřního hradu nad západním příkopem. Neznámý pseudoarcheolog či hledač pokladů zde zanechal okolo výkopu o rozměrech cca 2,5x1 m množství keramických střepeň. Z.Fr.

Zprávy z klubu

Kalendář akcí

1. - 5. srpna Výzkum na Komberce

Rada

Zároveň s Hláskou rozesíláme členům klubu první Přílohu Hlásky. Ti členové, kteří již zaplatili její inzerovanou cenu 25 Kčs, dostali nebo dostanou od pokladníka Rady své peníze nazpět; finanční situace Rady totiž dovolila vydat Přílohu pro členy KASu darma. Ostatní zájemci o Přílohu si ji mohou zakoupit za výrobní

cenu, nebo objednat formou peněžní poukázky, kterou zašlou xx Kčs (výrobní cena, obálka, poštovné) na adresu pokladníka (Petr Míkora, U Bachmače 10, 301 56 Píseň) a ve zprávě pro příjemce označí Příloha 1992. Nadále by příloha měla vycházet vždy na počátku roku. Její rozsah se bude řídit finančními možnostmi Rady a množstvím článků, dodaných nejdéle vždy do prosince do redakce Hlásky.

Redakce Hlásky vyzývá čtenáře, aby hojně zasílali zprávy o aktuálním dění na objektech našeho

zájmu do rubriky Z hradů, zámků a tvrzí, články do Hlásky, rozsáhlejší příspěvky do Přílohy a oznámení o novější a nové literatuře týkající se kastelologických témat do nové zamýšlené rubriky "Už jste četli?", v níž chceme upozornovat zvláště na málo známé regionální tiskoviny (je zapotřebí uvést jméno autora, rok a místo vydání, název práce, počet stran, v případě článku název sborníku či periodika, v němž byl otištěn, popřípadě informaci, kde lze tiskovinu objednat. Není-li z názvu práce zřejmé, o čem pojednává, připojte vysvětlení jednou větou). Redakce dále upozorňuje na změnu způsobu objednávky reklamy v Hláscce - dosud bylo nutné zasílat předlohu určitých rozměrů, po změně způsobu tisku Hlásky stačí zaslat text (popřípadě obrázek jakýchkoli rozměrů). Podle poukázané částky (100, 200, 300, 400 Kčs) pokladníkovi Rady s poznámkou o účelu platby bude reklama čtvrt, půl, třičtvrti nebo celostránková. Vyzýváme členy - soukromé podnikatele, aby reklamou podpořili vydávání Hlásky.

Členové brněnské, královéhradecké a pražské pobočky klubu soustředí předplatné na CB 3 a na

Hlásku 1993 (tj. 100 Kčs a 20 Kčs) u svých pokladníků, kteří tyto prostředky společně s "desátkem" (tj. 10 Kčs za člena pobočky) predisponují spolu s jmennými seznamy pokladníků Rady nejpozději do konce roku 1992.

Dary Radě

P. Břicháček - 10 publikací

J. Bašta - 3 publikace

Státní oblastní archiv v Plzni - 2 publikace

Pobočka Brno

Brněnská pobočka Klubu Augusta Sedláčka spolu s Muzejní a vlastivědnou společností v Brně, Moravským zemským muzeem v Brně a Archeologickým ústavem ČSAV v Brně uspořádaly ve dnech 28.-29. května konferenci "Archeologické výzkumy na moravských a slezských hradech". Podle programu bylo předneseno 19 referátů s kastelologickou tematikou, k nimž proběhla diskuse.

Pobočka Hradec Králové

Zájezd královéhradecké pobočky

Ve dnech 1.-3. května se konal dlouho ohlašovaný výlet do Polska, na území Kladska a Svidnicka. I přes nepříznivé počasí a nízkou účast se návštěva někdejších součástí českého státu vydařila a nejpozději na podzim se bude konat obdobný zájezd do stejných oblastí. Vzhledem ke kvalitě silnic byla zvolena automobilová varianta, což se osvědčilo při hledání objektů známých pouze z literatury. Většina stojících objektů není využívána, podléhá nepříznivému počasí a je cílem vandalských výprav mládeže i hledačů stavebního materiálu. Největším překvapením pro účastníky zájezdu byla návštěva hradu a zámku Plonina, o němž bude referováno zvlášť. Přesné informace o podobě a poloze jednotlivých objektů podají účastníci zájezdu na požádání. Vzhledem k tomu, že mnohé lokality vystupují občas i v našich písemných pramenech, uvádím za současným názvem i název český či německý.

KLADSKO A SVÍDNICKO 1992/1

- 1.5. 1 Homola (Homole, Hummelschloss) - hrad
- 2 Klodzko (Kladsko, Glatz) - město, pevnost Ovcza Góra
- 3 Želazno (Eisendorf) - tvrz
- 4 Karpno (Karpenštejn) - hrad
- 5 Radochow (Reyersdorf) - tvrz
- 6 Trzbieieszowice (Kunzendorf) - zámek
- 7 Trzbieieszowice (Scheibenhof) - zámek
- 8 Trzbieieszowice (Scheibenhof) - tvrz
- 2.5. 9 Swiny (Schweinhaus) - hrad
- 10 Bolków (Bolkenstein) - hrad
- 11 Plonina - hrad, zámek
- 12 Kamienna Góra (Landshut) - zámek
- 3.5. 13 Chelmsko Sl. (Schömberk) - tvrzisté
- 14 Krzeszów (Křesov, Grussau) - klášter
- 15 Czarny Bór (Schwarzwalde) - tvrzisté
- 16 Konradów-Grzedy (Konradswalde) - tvrzisté
- 17 Sarny-Scinawka Górna (Scharfeneck) - zámek
- 18 Ratno Dolne (Niederrathen) - zámek

Jiří Slavík

Pobočka Plzeň

Po zkušenostech minulého roku, kdy někteří členové plzeňské pobočky KASu platili v říjnu vyhlášené členské příspěvky (měly být zaplacený do konce roku) až po upomínce (ještě v dubnu 1992), posílá výbor pobočky členům složenky na placení členských příspěvků za rok 1992 a předplatného Hlásky na rok 1993 již nyní a doufá, že členové pobočky stačí do konce roku zaplatit a že se obejdou bez upomínek, které nás na poštovním stojí zbytečné peníze. Toutéž složenkou je možné si předplatit sborník *Castellologica bohemia* 3. Hlásku by měl mít dostupnou každý člen KASu. Do zprávy pro příjemce na zadní straně složenky rozepište, jaké platby zasíláte: čl. příspěvky 1992 - 20 Kčs, předplatné Hlásky 1993 - 20 Kčs, CB 3 - 100 Kčs. Zaplatit lze též při pravidelných schůzkách pobočky. Nečlenové klubu, kteří budou chtít nadále odebírat Hlásku, zaplatí předplatné na rok 1993 ve výši 38 Kčs (výrobní cena + obálky + poštovné) a CB 3 mohou získat za výrobní cenu až po vydání sborníku.

Výbor pobočky má v úmyslu někde v centru Plzně zřídit propagační vývesku KASu. Žádá členy pobočky o napad, radu či pomoc při realizaci tohoto záměru.

Výbor dále očekával, že členové klubu bydlicí v Plzni si na pravidelných schůzkách jednou měsíčně vždy druhou středu v měsíci ve Františkánské 13 (refektář františkánského kláštera), nebo na členské schůzi vyzvednou CB 2, kterou mají předplacenou. Této možnosti využili jen někteří členové. Ostatní, tj. pánové Kliment, Lang, Lukáš, I. Liška, Novotný, Slanec, Šourek a slečna Zapletalová si urychleně vyzvednou CB 2 ve Františkánské 13 v oddělení starších dějin (středověku).

Odpolední vycházka členů plzeňské pobočky KASu na Kunčín Hrádek (15 účastníků) byla velmi poučná, i když se zatím nepodařilo bez pochybností určit místo hrádku. Z diskuse vyšel podnět, zpracovat problematiku Kunčina Hrádku formou článku v Hlásce. Za vzornou organizaci (vstup na soukromý pozemek) děkujeme J. Kabátovi.

Pokračování výzkumu na hradě Komberku u Malesic bude probíhat v sobotu 1. srpna od 8.00 hod., dále v neděli 2. srpna a 2-3 následující pracovní dny (3.-5. srpna). Pokud bude potřeba dokončit závěrečné práce, vykonají se v sobotu a v neděli 8. a 9. srpna. Výzkum vede PhDr. Pavel Břicháček. Bude možno stanovat ve vlastních stanech na předhradí, nebo dojíždět. Stravování je individuální, vlastní nářadí je vítáno. Každá pomoc, byť jen krátkodobá, je vítána.

Adresář

Klubu Augusta Sedláčka

Pobočka Praha

René Bezvald, Hlívická 416/K27, 181 00 Praha 8 - Bohnice

Ing. Pavel Bolina, Na Plzeňce 2, 150 00 Praha 5 - Smíchov

- Petr Felix Chudoba, Mongolská 5, 160 00 Praha 6
 PhDr. Zdeněk Dragoun, Amfórová 1899, 155 00 Praha 5
 Zvonimír Dragoun, Milady Horákové 77, 170 00 Praha 7 - Holešovice
 PhDr. Tomáš Durdík, CSe., Bubenečská 10, 160 00 Praha 6
 PhDr. Martin Ebel, U laboratoře 21, 162 00 Praha 6 - Střešovice
 RNDr. Robert Ernest, Ciglerova 1078, 198 00 Praha 9 - Hloubětín
 Ing. Pavel Fiedler, Toruňská 4, 161 00 Praha 6 - Bohnice
 Ing. Miroslav Fuchs, Na Petynce 32, 169 00 Praha 6 - Střešovice
 PhDr. František Gabriel, Žižkova 528, 470 51 Česká Lípa
 RNDr. Václav Haber, Jaromírova 2, 128 00 Praha 2
 Zdeněk Hejman, Podjavorinské 1609, 149 00 Praha 4 - Litochleby
 Ing. Jiří Hessler, Počernická 44/467, 108 00 Praha 10 - Malešice
 RNDr. Martin Holý, Bítovský 1222, 140 00 Praha 4
 Zdeněk Jeřábek, Vlášská 13, 118 00 Praha 1 - Malá Strana
 Jaroslav Jásek, V jezírkách 1538, 149 00 Praha 4 - Chodov
 Ing. Jan Karafiát, Jasminová 2696, 106 00 Praha 10
 Ing. arch. František Kašíčka, Národních hrdinů 196, 190 12 Praha 9 - Dolní Počernice
 Karel Knop, Hrad Kost, 507 44 Líbošovice
 Julius Kokoška, Malá Štěpánská 6, 120 00 Praha 2 - Nové Město
 Miroslav Kovář, Kyseiova 1186, 182 00 Praha 8 - Dáblice
 Lucie Kraciková, Obránců míru 17, 466 04 Jablonec nad Nisou
 Jiří Krofta, plk. Mráze 1190, 102 00 Praha 10 - Hostivař
 PhDr. Ladislav Kurka, Věkova 50, 147 00 Praha 4
 Jiří Kučera, Jaromírova 35, 128 00 Praha 2
 Ing. Luboš Káně, Přeletice 51, 250 73 Jenštejn
 Václav Liška, Škrétova 2, 120 00 Praha 2 - Vinohrady
 Ing. Jan Mackrle, Křenická 19, 100 00 Praha 10 - Strašnice
 Ing. arch. Petr Malinský, Na Zedníkove 2, 182 00 Praha 8 - Kobylisy
 Michal Němeček, Hlavní 145, 251 66 Senohraby
 Ing. Jaroslav Panáček, Jižní 1842, 470 01 Česká Lípa
 Ing. Jindřich Peříšek, Na Farkáně III/33, 150 00 Praha 5
 Pavel Piekny, Alžírská 639, 160 00 Praha 6 - Vokovice
 Miroslav Pixa, Svojsůvická 10/2834, 141 00 Praha 4 - Spořilov
 Zdeněk Portych, Na Jezerce 26, 140 00 Praha 4
 Pavel Potůček, Na Poříčí 42, 110 00 Praha 1 - Nové Město
 Josef Pražák, Masarykova 899, 252 63 Roztoky u Prahy
 Miroslav Režňák, Bojasova 7/1245, 182 00 Praha 8 - Kobylisy
 Kamil Roedl, Zbraslavské nám. 454, 156 00 Praha 5 - Zbraslav
 Michal Rykl, Korunní 107, 130 00 Praha 3 - Vinohrady
 Mg.Th. Miroslav Stoupa, Jánská 16, 251 64 Mnichovice
 Ivo Stránský, Mezilesí 2079, 193 00 Praha 9
 Jiří Synek, Svornosti 33/807, 150 00 Praha 5 - Smíchov
 Zdeněk Syrový, Husinecká 541/13, 130 00 Praha 3 - Žižkov
 Martin Tomásek, Střelecká 3, 466 01 Jablonec n. Nisou
 Tomáš Tomíček, Mladé fronty 1620, 149 00 Praha 4 - Chodov
 Ing. Petr Valenta, Protivova 2/1387, 149 00 Praha 4 - Chodov
 JUDr. Jiří Varhaník, V bytovkách 2/784, 251 61 Praha 10 - Uhřetěves
 PhDr. Milan Váňa, Madatjanova 1342, 149 00 Praha 4 - Chodov
 Ing. František Černý, Nám svobody 1, 160 00 Praha 6 - Bubeneč
 Ing. arch. Jiří Škabrada, Thálmannova 19, 160 00 Praha 6 - Dejvice
 Jan Štrobach, Střešovická 1015/45, 162 00 Praha 6
 PhDr. Jiří Ůlovec, U jezera 2042, 155 00 Praha 5 - Lužiny

Předsedou pobočky je Ing. Petr Valenta, kontaktní adresa je na předsedu pobočky.

V seznamu jsou uvedeni i členové, kteří dosud nedodali registrační kartu, ale účastní se života klubu. Tímto je žádáme o dodání vyplněné registrační karty.

Uzávěrka dalšího čísla je 15. 9. 1992

Na vydávání tohoto ročníku přispěla částkou 10000 Kčs Rada města Plzně.

HLÁSKA, Zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka.

Vychází čtvrtletně. Šéfredaktor Petr Rožmberský. (zást. J. Miler). Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Františkánská 13, 301 12 Plzeň. Vydává Klub Augusta Sedláčka. Registrováno Zpč. KNV v Plzni pod značkou OK ZKNV 25/90 (OK ŮMP 23/1991). Cena výtisku 7.50 Kčs.